

УДК 339.9(470)

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ

Ткаченко С.М., магістр права, к.т.н., доцент, депутат Запорізької районної ради Запорізької області, голова постійної комісії з питань охорони здоров'я, освіти, культури, спорту та соціального захисту, член Громадської ради при Запорізькому виконавчому комітеті,
*Колобердянко І.І., к.е.н., доцент

*Класичний приватний університет
Україна, 69000, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 84*

**Запорізький національний університет
Україна, 69600, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 66*

space7770@ukr.net, koloberdjanko@ukr.net

У результаті швидкого розвитку галузей технологій у світі відбуваються значні зміни процесів глобалізації і міжнародної інтеграції. Це призводить до посилення взаємодії між окремими країнами, а також утворення міжнародних зв'язків. Завдяки глобалізації, яка сприяє поглибленню спеціалізації й поділу праці, збільшуються можливості людства, враховуються сфери його життєдіяльності. Глобалізація є головною тенденцією в розвитку цілого світу й істотно впливає на економічне життя практично всіх країн і, звичайно, на Україну, яка цілком усвідомлено, активно і цілеспрямовано рухається в напрямку інтеграції в міжнародну економіку. В умовах глобалізації відбувається ефективний розподіл засобів і ресурсів, які впливають на підвищення якості життя населення, та відбувається економія на масштабах виробництва, що призводить до стійкого зростання підприємств, створюються умови для вільної торгівлі, для залучення інвестицій, стимулюється розвиток нових технологій та їх розповсюдження в слаборозвинутих регіонах. Тож на глобальному рівні сучасна економіка перетворюється в інтегровану економічну систему через інститути та інституції. Взагалі ж економіка формується єдиний, здатний до саморозвитку організм, який має внутрішню організацію та взаємозв'язки. Оскільки глобальна економіка пов'язана перш за все із системою міжнародного поділу праці, то як наслідок глобалізація сприяє підвищенню середнього рівня життя населення світу завдяки ефективному розподіленню коштів та ресурсів. Завдяки економії на масштабах виробництва, глобалізація сприяє зниженню цін, що обумовлює потенційне економічне зростання. У будь-якому випадку, метою економічного розвитку є отримання прибутку. У статті розглядаються позитивні і негативні наслідки глобалізації для України. Надані практичні рекомендації та зроблені висновки, що для України в результаті глобалізації очікується покращення інвестиційних умов у виробництві вітчизняних товарів і послуг.

Ключові слова: глобалізація, економічний розвиток, фінансова система, транснаціональні компанії, українська економіка.

ВЛИЯНИЕ ГЛОБАЛИЗАЦИИ НА ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ УКРАИНЫ

Ткаченко С.Н., магистр права, к.т.н., доцент, депутат Запорожского районного совета Запорожской области, председатель постоянной комиссии по вопросам охраны здоровья, образования, культуры, спорта и социальной защиты, член Общественного совета при Запорожском исполнительном комитете, *Колобердянко И.И., к.э.н., доцент

*Классический приватный университет
Украина, 69600, Запорожье, ул. Жуковского, 84*

**Запорожский национальный университет
Украина, 69600, Запорожье, ул. Жуковского, 66*

В результате быстрого развития отраслей технологий в мире происходят значительные изменения процессов глобализации и международной интеграции. Это приводит к усилению взаимодействия между отдельными странами, а также образованию международных связей. Благодаря глобализации, которая способствует углублению специализации и разделения труда, увеличивается возможность человечества, учитываются сферы его жизнедеятельности. Глобализация является основной тенденцией в развитии всего мира и существенно влияет на экономическую жизнь, практически всех стран и, конечно, на Украину, которая вполне осознанно, активно и целенаправленно движется в направлении интеграции в международную экономику. В условиях глобализации происходит эффективное распределение средств и ресурсов, которые влияют на уровень качества жизни населения, и происходит экономия на масштабах производства, что приводит к устойчивому росту предприятий, создаются условия для свободной торговли, для привлечения инвестиций, стимулируется

развитие новых технологий и их распространения в слаборазвитых регионах. Поэтому на глобальном уровне современная экономика превращается в интегрированную экономическую систему через институты и институции. Вообще же экономика формируется в единый, способный к саморазвитию организм, который имеет внутреннюю организацию и взаимосвязи. Поскольку глобальная экономика связана прежде всего с системой международного разделения труда, то как следствие глобализация способствует повышению среднего уровня жизни населения мира благодаря эффективному распределению средств и ресурсов. Благодаря экономии на масштабах производства, глобализация способствует снижению цен, обуславливающих потенциальный экономический рост. Во всяком случае, целью экономического развития является получение прибыли. Целью статьи является исследование особенностей влияния глобализации на экономическое развитие Украины и мировое хозяйство на современном этапе. В статье рассматриваются как положительные, так и отрицательные последствия глобализации для Украины. Даны практические рекомендации и сделаны выводы что для Украины в результате глобализации ожидается улучшение инвестиционных условий в производстве отечественных товаров и услуг.

Ключевые слова: глобализация, экономическое развитие, финансовая система, транснациональные компании, украинская экономика

THE EFFECT OF GLOBALIZATION ON ECONOMIC DEVELOPMENT OF UKRAINE

Tkachenko S.N., Master of Law, PhD in Engineering sciences, associate professor, Deputy of the Zaporizhzhia Regional Council of Zaporizhzhia Oblast, chairman of the Standing Committee on Health, Education, Culture, Sport and Social Protection, Member of the Public Council at the Zaporizhzhya Executive Committee, *Koloberdyanko I.I., PhD in Economics, associate professor

*Classic Private University
Ukraine, 69000, Zaporizhzhia, Zhukovsky str., 84*

** Zaporizhzhia National University
Ukraine, 69600, Zaporizhzhia, Zhukovsky str., 66*

As a result of the rapid development of technology sectors in the world there are significant changes in the processes of globalization and international integration. This leads to increased interaction between individual countries, as well as the establishment of international relations. Due to globalization, which contributes to the deepening of specialization and division of labor, the possibility of mankind increases, the spheres of its life are taken into account. Globalization is the main trend in the development of the whole world and substantially affects the economic life of almost all countries and, of course, Ukraine, which is fully conscious, actively and purposefully moving towards integration into the international economy. Under conditions of globalization, there is an effective allocation of resources and resources that affect the quality of life of the population, and economies of scale are created, which leads to sustainable growth of enterprises and creates conditions for free trade, to attract investments, stimulate the development of new technologies and their dissemination in underdeveloped regions. Therefore, at the global level, the modern economy is transformed into an integrated economic system through institutes and institutions. In general, the economy is formed into a single organism capable of self-development, which has an internal organization and interconnections. Since the global economy is primarily related to the international division of labor system, globalization contributes to the increase of the average living standard of the world due to efficient allocation of funds and resources. Thanks to economies of scale, globalization contributes to lower prices, which predetermines potential economic growth. So, in any case, the purpose of economic development is to generate profits. The purpose of the article is to study the peculiarities of the impact of globalization on the economic development of Ukraine and the world economy at the present stage. The article considers both positive and negative consequences of globalization for Ukraine. The given practical recommendations and conclusions are made that for Ukraine as a result of globalization the improvement of investment conditions in the production of domestic goods and services is expected.

Key words: globalization, economic development, financial system, transnational companies, Ukrainian economy

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Головною рисою сучасної світової економіки на сьогоднішній день є процес глобалізації – всебічного об'єднання суспільства в єдиний простір інформації та комунікації, єдиний економічний ринок та науково-технічний простір. Основним фактором та наслідком глобалізації є вільний рух інформації, інтелектуальної продукції, ідей, технологій.

Взагалі глобальна економіка визначається як самовідтворювальна економічна система стосовно продуктивних сил і виробничих відносин. Основою цієї, як і будь-якої системи, є цілісність, яка позиціонує економічну взаємодію всіх складових частин системи на досить стійкому рівні та забезпечує стабільний розвиток відтвореного продукту на глобальному

рівні. Для системи глобальної економіки характерна постійна діяльність, життєздатність системи, її саморегуляція, а також розвиток.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Вплив глобалізаційних процесів у сучасному світі на економічний розвиток України розглядаються з різних теоретичних і світоглядних підходів такими вченими, як Н. О. Біленька, О. Г. Білоус, М. І. Дідківський, Д. Г. Лук'яненко, Ю. В. Макогон, А. П. Рум'янцев та ін. [2].

Н. А. Ботвіна проаналізувала проблемні аспекти на позитивні наслідки впливу глобалізаційних та інтеграційних процесів на економіку України, а також вирішення проблем, пов'язаних з її участю в цих процесах. Також цим вченим розглянут вплив глобалізаційних та інтеграційних процесів на економічну безпеку України. В. Є. Куриляк дослідив вплив глобалізації на економічний розвиток України. Ним було розглянут напрями реформування економіки України в контексті глобальних процесів розвитку світової економіки. Учений дослідив формування економічної моделі на основі переорієнтації олігархічної системи на інноваційний тип з інверсією економічних імперативів у соціальні.

Вчені Л. Г. Каїра та К. А. Титар дослідили сучасні процеси економічної глобалізації. Були розглянуті поняття глобалізації та її основні риси в сучасній економіці. Проаналізовано місце України в сучасному процесі глобалізації. Наведені позитивні й негативні фактори впливу глобалізації на розвиток української економіки. Окреслені пріоритетні напрями розвитку економіки України в умовах глобалізації.

Серед дослідників, предметом наукового зацікавлення яких стали глобалізація економічного розвитку, інтеграція України у світовий економічний та фінансовий простір, слід назвати таких, як Ю. М. Бажан, М. Б. Бутко, В. Г. Чепінога, О. В. Волкова, В. Є. Куриляк, В. К. Фединин, В. М. Василенко, З. Б. Варналій, І. Б. Гафуров, В. М. Зянько, В. С. Ключко, Д. В. Малащук, С. Л. Тігіпко, Л. І. Федулова, О. Г. Чувардинський, І. А. Шовкун, Л. А. Яремко [1-6].

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ

Метою статті є дослідження особливостей впливу глобалізації на економічний розвиток України і світове господарство на сучасному етапі, а також визначення її ролі в поглибленні спеціалізації й поділу праці завдяки збільшенню можливостей людства.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Термін «глобалізація» означає процес всесвітньої економічної, політичної та культурної інтеграції та уніфікації. Головними наслідками цього процесу є міжнародний поділ праці, міграція капіталу в масштабах усієї планети, людських та виробничих ресурсів, стандартизація законодавства, економічних та технічних процесів, а також зближення культур різних країн [1].

Глобалізація є головною тенденцією розвитку цілого світу істотно впливає на економічне життя, практично всіх країн і, звичайно, на Україну, яка цілком усвідомлено, активно і цілеспрямовано рухається в напрямку інтеграції в міжнародну економіку. Дуже багато вчених [2-5] пов'язують економічну глобалізацію з процесами інтеграції світового господарства, тобто перетворення світової економіки із сукупності національних економік, пов'язаних потоками товарів та капіталів, у єдину виробничу зону і єдиний ринок. Ці процеси доповнюються уніфікацією законодавчих актів, що регулюють міжнародні економічні відносини, та формуванням відносно єдиного культурного процесу під впливом стандартизації освіти та взаємодії широких мас населення у міжнародних контактах. Основні риси, які характеризують глобалізацію світової економіки:

- збільшення міжнародного поділу праці з переходом від спільного до специфічного і єдиного;

- перевищення швидкості росту міжнародного товарообігу над швидкостями росту обсягів усього світового виробництва;
- зростаюча лібералізація міжнародної торгівлі, виражена у відкритті національних ринків товарів і послуг шляхом поступового зняття торговельних обмежень і бар'єрів;
- випереджувальне зростання руху капіталу відносно руху товарів. Формування світового фінансового ринку, збільшення потоків портфельних і прямих іноземних інвестицій;
- інформаційно-технологічний переворот у засобах телекомунікацій на базі електроніки, кібернетики, супутникових систем зв'язку; посилення впливу транснаціональних корпорацій;
- концентрація й централізація капіталу на підставі процесів злиття і поглинення компаній і банків;
- розвиток інтеграційних тенденцій на регіональному, субрегіональному і міжрегіональному рівнях;
- зростання ролі наднаціональних органів у світовій політиці та економіці [2]. Економічна глобалізація здійснюється в багатьох напрямках: глобалізація виробництва, глобалізація торгівлі, фінансова глобалізація, трансформація механізмів міждержавного регулювання світової економіки [3].

Важливим фактором глобалізації є безперешкодний рух інформації, яка складається з інтелектуальної продукції та ідей. В умовах глобалізації, відбувається ефективний розподіл засобів і ресурсів, які впливають на відведення якості життя населення, та відбувається економія на масштабах виробництва, що призводить до стійкого зростання підприємств, та створюються умови для вільної торгівлі, для залучення інвестицій, стимулюється розвиток нових технологій та їх розповсюдження в слаборозвинутих регіонах.

Для світової економіки характерні такі ознаки [1-6]:

1. Самостійна міжнародна фінансова система не пов'язана з обслуговуванням руху товарів і факторів виробництва.
2. На базі міжнародної торгівлі глобальна економіка має розвинутий міжнародний обмін товарами.
3. Міжнародні форми виробництва на підприємствах, які розміщені в різних країнах, особливо в межах ТНК.
4. Розвинутий міжнародний рух виробничих факторів, перш за все у формах ввезення-вивозу капіталу, технології і робочої сили.
5. Принципи відкритої економіки.
6. Система міжнаціональних і наднаціональних механізмів, а також міждержавних і недержавних механізмів міжнародного регулювання для забезпечення стабільного й збалансованого розвитку економіки.
7. Міжнародний поділ праці та перехід від спільного до специфічного і єдиного.
8. Відкриття національних ринків товарів і послуг шляхом поступового зняття торговельних обмежень і бар'єрів.
9. Перевага темпів росту міжнародного обігу товарів над темпами росту світового виробництва.
10. Великий вплив транснаціональних корпорацій.

11. Стрімкий зростаючий прогрес у розвитку засобів телекомунікацій.
12. Зростання руху капіталу по відношенню до руху товарів.
13. Формування світового фінансового ринку, збільшення інвестицій.
14. Централізація капіталу за рахунок об'єднання великих компаній і банків.
15. Розвиток інтеграції на всіх рівнях.
16. Збільшення впливу наднаціональних органів у світовій політиці й економіці [5].

Економічна глобалізація має такі напрями [2]:

1. Глобалізація виробництва.

Суть полягає в інтеграції економічної діяльності підрозділами приватного капіталу у всесвітньому масштабі, де головну роль відіграють ТНК.

2. Фінансова глобалізація.

Глобалізація перетворює світове господарство на єдиний ринок товарів і послуг пов'язаних однією системою фінансово-економічних відносин.

3. Глобалізація торгівлі.

Стрімкий розвиток глобалізації протягом останніх років зумовив великі зміни не тільки у виробництві, а й у торгівлі товарами та послугами у сфері фінансів, які випередили темпи глобалізації виробництва.

4. Міждержавне регулювання світової економіки [2].

В основі міжнародного регулювання послуг лежать принципи ринкової конкуренції та лібералізації торгівлі послугами [3].

Україна, як гарант економічної самодостатності зобов'язана:

1. Створити необхідні умови для розвитку та зміцнення національного капіталу.
2. Гарантувати контроль над природними ресурсами, діяльністю міжнародних монополій у стратегічних сферах економіки, збереженням навколишнього середовища, за фінансами та економічними потоками, а також науково-технічним обміном.
3. Узяти на себе повну відповідальність за свою безпеку і захист людського ресурсу.

Для України, як і для інших держав, фінансова глобалізація передбачає високу мобільність капіталу. Саме це є головною причиною перенесення іпотечної кризи США на світові ринки. За своєю природою глобалізм є пульсуючим явищем, яке переживає часи спаду і підйому, прискорення і сповільнення (рис.1).

Сама криза глобалізму закладена в зростанні глобалізаційних викликів і загроз. Залежність банківських систем країн, що розвиваються, від зовнішніх ресурсів призвела до того, що вони швидко відчували на собі вплив глобальної кредитної кризи. Як наслідок, різко знизився рівень довіри між партнерами на світовому фінансовому ринку. Це основний вплив світової фінансової кризи на ринки економік країн, що розвиваються: ресурси стали дорожчими, а отже, їх важче отримати.

Глобалізація для розвитку економіки України має і позитивні, і негативні наслідки [7]. Оскільки для України в сучасних умовах дуже важливо встигати за прогресом глобалізації, яка стає дедалі інтенсивнішою, то головним у цьому питанні стає процес синхронізації із часом розвитку світової економіки. Україна має мінімізувати негативні впливи глобалізації та перетворити на переваги нові можливості. Саме від цього залежатиме успішність національної економіки, зокрема ринку праці [4].

Рис. 1. Спад і підйом світової економіки, 1995-2010 рр. (річні зміни ВВП у постійних цінах, %) [6]

Згідно із сучасними рейтингами міжнародних економічних організацій [1-7], Україна за рівнем конкурентоздатності посідає одне з останніх місць. Напряму уряду на лібералізацію зовнішніх відносин не привів до реалізації конкурентної переваги України. Перевагу лібералізації зовнішньоекономічних відносин треба досліджувати на перших етапах відкриття кордонів, оскільки далеко не однакові умови та розбіжності обумовлювали суттєву різницю між економічними системами України та високорозвинених країн. Показники розвитку української економіки порівняно з найбільшими торговельними партнерами свідчать про недоречність беззастережного відкриття кордонів. За даними Світового банку, ВВП на душу населення в Україні є одним з найнижчих у світі. Виробничо-промисловий комплекс України не здатний адаптуватися до попиту на світовому ринку, про що говорить досить низький ВВП на душу населення [1-7].

Тож в умовах глобалізації ефективно розподіляються засоби й ресурси, які впливають на підвищення якості життя населення, відбувається економія на масштабах виробництва, яка призводить до значного зростання підприємств, створюються сприятливі умови для вільної торгівлі, для залучення інвестицій, відбувається стимулювання розвитку нових технологій та їх розповсюдження в слаборозвинутих регіонах. Поряд з позитивними наслідками глобалізації, існують деякі перешкоди на шляху до сталого розвитку України. Глобалізація призводить до того, що процвітаючі 20 % країн розпоряджаються 84,7% світового ВВП, на їхніх громадян припадає 84,2% світової торгівлі і 85,5% заощаджень на внутрішніх рахунках, з 1960 року розрив між найбагатшими і найбіднішими країнами більш ніж подвоївся. Отже, світова криза вплинула на економічний розвиток України, яка інтегрована у світову економіку. Сучасні умови розвитку вітчизняної економіки істотно відрізняються від тих, які існували два десятиліття тому, коли Україна зазнала впливу потужної світової фінансової кризи. Сучасні реалії не поліпшують, а погіршують характеристики стійкості національної системи до фінансових криз. Так, якщо у 1997-1998 роках рівень корпоративних боргів був низьким і корпоративний сектор не був настільки залежним від зовнішнього фінансування, то сьогодні, як уже зазначалося, національна фінансова система стала більш залежною від зовнішніх потоків капіталу [8].

Що стосується України, їй притаманні риси та особливості національного розвитку, що роблять перехід до постіндустріальної системи більш тривалим та болісним, поєднаним із значним зниженням добробуту населення. Україна помітно поступається не тільки розвинутих країнам з перехідною економікою Центральної Європи, а й країнам балканської групи. Однак в Україні, на думку науковців, і сьогодні є економічні передумови, необхідні для впровадження центральноєвропейської моделі розвитку, – потужна економіка, успіхи в

проведенні малої приватизації, відносно стійка валюта, дешева і кваліфікована робоча сила, природні багатства тощо [7].

Наслідки глобалізації й інтеграції у світовий ринок для галузей української економіки, мають досить суперечливий вигляд. На думку економістів, глобалізація для України матиме позитивні (рис. 2), і негативні (рис. 3) наслідки. І від українського бізнесу залежить – чи зможуть українські підприємства скористатися перевагами інтеграції у світовий ринок, а від української влади багато в чому залежить мінімізація негативних наслідків для всієї української економіки. Як неминучий наслідок глобалізації відзначається ріст цін на енергоносії до світового рівня, що, на їхню думку, негативно відіб'ється на всій українській економіці.

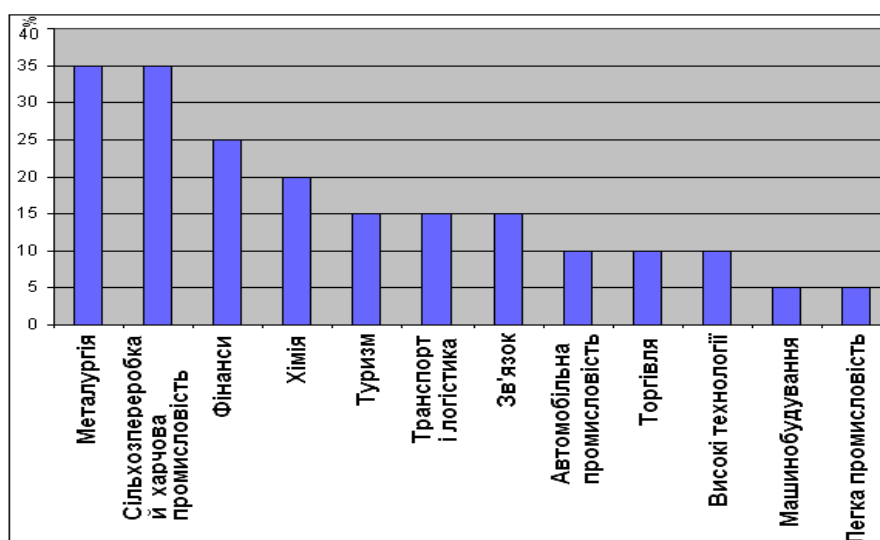

Рис. 2. Галузі економіки України, які виграють від глобалізації [9]

Однак, незважаючи на всі витрати й труднощі окремих галузей, загалом інтеграція у світовий ринок розглядається як позитивний фактор для всієї української економіки. Водночас, окремі галузі економіки будуть для України загублені – зокрема військово-промисловий комплекс. Враховуючи сказане, підведемо результат впливу глобалізації на Україну, та виведемо її позитивні та негативні наслідки.

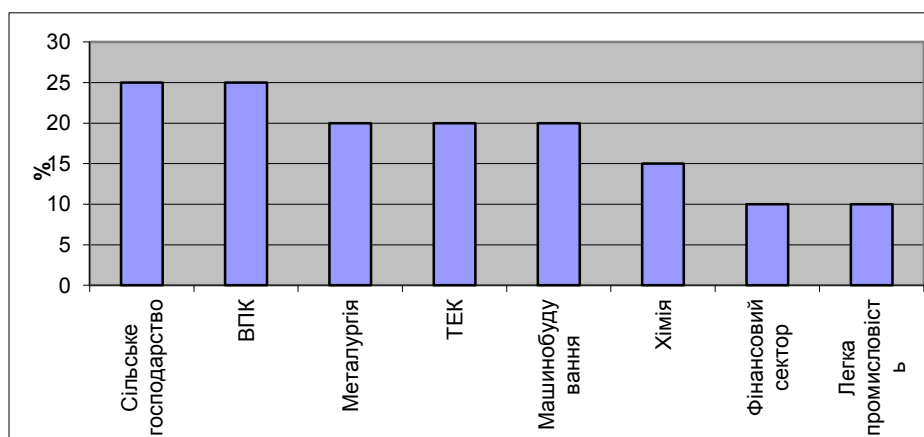

Рис. 3. Галузі економіки України, які програють від глобалізації [9]

Позитивні наслідки глобалізації для України:

1. Здатність участі в регулюванні міжнародних відносинах.
2. Заощадження витрат на зовнішньоекономічні операції.
3. Інвестиційна привабливість України для іноземних інвесторів завдяки приєднанню до загальноприйнятих у світі регулятивних норм.

4. Здатність входити до міжнародних коопераційних проектів.
5. Вільний доступ до зарубіжних ринків.
6. Захист інтересів підприємств України відповідно до міжнародних форм та процедур.

Негативні наслідки глобалізації для України:

1. Перешкода розвитку галузей національної економіки деяких країн та регіонів через домінування економічно розвинених країн.
2. Заміщення імпортом неготової до конкуренції продукції.
3. Збільшення економічної нерівності у сфері продуктивності праці, матеріального добробуту тощо.
4. Соціальна нерівність порівняно з економічно розвиненими країнами.

Отже, у світовому масштабі глобалізація веде до зростання конкуренції, призводить до поглиблення спеціалізації та поділу праці, підвищуючи її продуктивність та скорочуючи витрати. Глобалізація активно впливає на всі аспекти економічного розвитку, де на особливу увагу заслуговує національний ринок праці.

ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

В умовах сьогодення для України важливо використовувати всі свої конкурентні переваги, а саме вигідне географічне та економічне розташування, велику ресурсозабезпеченість окремими видами сировини та відносно дешевою робочою силою. Також важливим є фактор утримання на своїй території наукової еліти, кредитування інновацій, патентування високих технологій.

ВИСНОВКИ

Тож для України дуже важливо приділити увагу відкриттю кордонів, адже національний виробничо-промисловий комплекс поки не здатний адаптуватися до попиту світового ринку, що може призвести до занепаду цілих галузей. З іншого боку, від глобалізації Україні слід очікувати покращення умов експорту української продукції, а також зменшення нетарифних обмежень у торгівлі сільськогосподарською продукцією. Завдяки відсутності нормативно-правових перешкод розшириться перелік продукції та підвищиться рівень конкуренції. Взагалі для України в результаті глобалізації очікується покращення інвестиційних умов у виробництві вітчизняних товарів і послуг.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бутко М. Б. Передумови трансформації та механізми регулювання регіональних економік. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Економіка і право*. Херсон, 2008. № 5. С. 10–18.
2. Біленька Н. О. Пріоритети і напрямки розвитку економіки України в умовах глобалізації. *Економіка України в умовах посилення глобалізаційних процесів: виклики і перспективи* : матеріали міжнар. наук. студ.-аспірант. конф., м. Львів, 15–16 травня 2009 р. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2009. С. 15–16.
3. Ботвіна Н. О. Вплив глобалізаційних та інтеграційних процесів на економічну безпеку України. *Збірник наукових праць Тернопільського національного економічного університету. Економічний аналіз*. Тернопіль, 2014. № 16. С. 28–33.
4. Куриляк В. Є. Світогосподарські зв'язки: тенденції розвитку. *Науковий журнал «Економіка України»*. Тернопіль, 2012. Вісник ТНЕУ № 6. С. 216–224.
5. Чепінога В. Г. Основи економічної теорії : навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2003. 456 с.
6. Волкова О. В. Ринок праці : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 624 с.
7. Василенко В. М. Оцінка впливу глобалізації на економічне зростання країни. *Наук. праці Донецького національного технічного університету. Серія: Економічна*. Донецьк, 2004. № 69. С. 35–42.
8. Варналій З. Б. Регіональний розвиток України: проблеми та пріоритети. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Економіка і право*. Херсон, 2005. № 6. С. 24–26.

9. Гафуров И. Б. Инвестиционная привлекательность региона. Управление риском. 2005. № 1 С. 2–6.
10. Зянько В. М. Глобалізація та інноваційний процес: їхній взаємовплив. Економіка України. 2006. № 2. С. 84–89.
11. Клочко В. С. Глобалізація та її вплив на країни з перехідною економікою. Економіка України. 2001. № 10. С. 51–58.
12. Малащук Д. В. Вплив інтеграційних зв'язків на конкурентоспроможність української економіки. Формування ринкових відносин в Україні. 2005. № 3. С. 32–38.

REFERENCES

1. Butko, M. B. (2008), “Preconditions of transformation and mechanisms of regulation of regional economies”, *Naukoviy vIsnik Hersonskogo derzhavnogo unIversitetu. Economy and Law*, Vol. 5. pp. 10-18.
2. Bilenka N. O. “Priorities and directions of economic development of Ukraine in the conditions of globalization” *Economy of Ukraine in the conditions of strengthening of globalization processes: challenges and perspectives: materials of the international scientific student-postgraduate conference*, Lviv, LNU, May 15-16, 2009, pp. 15-16.
3. Botvina N. O. Impact of Globalization and Integration Processes on Ukraine's Economic Security. Collection of scientific works of Ternopil National Economic University. Economic analysis. Ternopil, 2014. Vol. 16. pp. 28–33.
4. Kurylak V. E. “World Economic Relations: Trends in Development. Scientific journal Economics of Ukraine”. Ternopil, 2012. TNEU Bulletin Vol. 6. pp. 216–224.
5. Chapinoga, V. G. (2003), *Fundamentals of Economic Theory: tutorial*, Yurinkom Inter, Kiev, Ukraine 456 p.
6. Volkova, O. V. (2007), *Labor market: tutorial*, Center for Educational Literature, Kiev, Ukraine 624 p.
7. Vasilenko, V. M. (2004), “An assessment of the impact of globalization on the country's economic growth” *Nauk. pratsI Donetskogo natsIonalnogo tehnIchnogo unIversitetu. SerIya: EkonomIchna*. Vol. 69. pp. 35–42.
8. Varnalii, Z. B. (2005), “Regional development of Ukraine: problems and priorities”, *Naukoviy vIsnik Hersonskogo derzhavnogo unIversitetu. Economy and Law*, Vol. 6. pp. 24–6.
9. Gafurov, I. B. (2005), Investment attractiveness of the region. Risk Management. Vol. 1 pp. 2–6.
10. Zyanko, V. M. (2006), Globalization and innovation process: their mutual influence Economy of Ukraine, Vol. 2. pp. 84–89.
11. Klochko, V. C. (2001), Globalization and its Impact on Transition Economies. Economy of Ukraine, Vol. 10 pp. 51–58.
12. Malashchuk D. V. (2005), Influence of integration links on the competitiveness of the Ukrainian economy. Formation of market relations in Ukraine, Vol. 3. pp. 32–38.